

LIKUTÉ SZICHOT

לקוטי שיחות

A LUBAVICSI REBBE,
MENÁCHEM M. SCHNEERSON

beszédeinek gyűjteménye

33. szám

Váetchánán

Próba kiadás

Chábád Lubavics Nevelési és Oktatási Egyesület

2018

5778

Fordította
Kovács Jichak rabbinövendék
Köves Slomó rabbi

Lektorálta
Oberlander Báruch rabbi
Köves Slomó rabbi

© Chábád Lubavics Egyesület
2018

Kiadó: Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület
1052 Budapest, Károly krt. 20.
Telefon/fax: (36 1) 267-5746
info@zsido.com
www.zsido.com

ISBN 978-963-7533-57-0

Megjegyzés

A főszövegben a szögletes zárójellel jelölt vagy a kisebb betűvel szedett szöveg a fordító kiegészítése.

A számmal jelölt lábjegyzetek az eredeti jiddis kiadás tükröfordításai, a betűvel jelöltek az angol fordításokban lévő lábjegyzetek, illetve a magyar fordítók és lektorok kiegészítései.

Váetchánán

Útjelzők a menedék városokhoz

Széles utak a menedék városokba

1. „Akkor különített el Mózes három várost, a Jordánon innen napkeletre, hogy odameneküljön a gyilkos...”¹

Fenti vers a nem szándékos gyilkosságot elkövetők menedék városaira utal.²

A menedék városokba vezető utaknak jó állapotúaknak, valamint legalább 32 könyök szélességűeknek kellett lenniük.³ Ezen utak minden egyes kereszteződésében volt egy útjelző, amelyen az állt: „A menedék városokba” – ezzel is jelezve az utat.⁴

Ahogy fizikai-, tehát a szó szoros értelemben léteznek menedék városok, hasonló módon azok a spiritualitásban is megjelennek: a Tóra-tanulásról szokás mondani, hogy „a Tóra szavai menedék helyként szolgálnak”⁵, annak, aki spirituális értelemben követett el gyilkosságot⁶ (ahogy az kifejtésre került az előző máámárban⁷). Ennek értelmében pedig,

a fizikai menedék városokra vonatkozó követelmények, ugyanúgy vonatkoznak azok spirituális párjaira is.

A Tóra fizikai és spirituális jelentése

2. Fenti tétel azonban, valójában éppen ellenkező sorrendben érvényesül. Nem a fizikai létezés szolgál a spirituális mintájául, hanem éppen hogy a spirituális szintű létezés az alapvetés, s ezen spirituális valóság idézi elő a hasonló létezéseket a fizikai létezés szintjén.

A *Sné luchot hábrít*⁸ ezzel összhangban magyarázza, hogy „a Tóra földi dolgokról beszél, de közben isteni dolgokra utal”: a valóság az, hogy a Tóra valójában isteni aspektusokról beszél, azonban azt mi a földi dolgokra való utalás szintjén értjük csak meg.

Ezen elv, a Tóra valamennyi dolgára érvényes, így a menedék városok témájára is, eszerint pedig az utóbbival kap-

¹ 5Mózes 4:41-től.

² Lásd 2Mózes 21:12-13.; 4Mózes 35:9-től; 5Mózes 19:2-től; Maimonidész, *A gyilkosság és az élet védelmének szabályai*, 5. fejezet.

³ *Bává bátrá* 100a.; Maimonidész, *uo.* 8:5.

⁴ *Mákot* 10b; Midrás *Bámídbár rábá* 23:13.; *Tánchumá*, *Mászé* 11. [Maimonidész *uo.*]

⁵ *Mákot* 10a.

⁶ A vétkezés, tulajdonképpen a lélek megsértése. Sőt, azaz istenségtől való elkülönülést is eredményezi: „bűneitek választottak el benneteket Istentektől” (*Jesájá* 59:2.), aki „a te életed” (*5Mózes* 30:6. és 30:20; lásd „*The Dynamics of Tsuvah*”,

Deep Calling Unto Deep, 105. és 123. oldalaktól). A véték tehát egyfajta spirituális halált von maga után; lásd még később, *Elul* B rész, 7. bekezdés, és *Softim*, 3. bekezdés.

⁷ [*Széfer háamáámárim* 5712, 261. oldal, valamint lásd még ott, 264. oldal.] Lásd még később, *Elul* B.

⁸ *Sné luchot hábrít*, *Bev.: Bájit neemán*, 14a. oldal [jelen kiadásokban, 10d. oldal, *ubeemet* kezdő szóval. Lásd még Midrás *Smot rábá* 33:4.; *Zohár* 1:197a.; a *Mágid Or Torája*, 24. bekezdés. Lásd *Mystical Concepts in Chassidism* 1:1., különösen az 5. lábjegyzet.]

csolatos valamennyi részlet, a spirituális menedék városokra is érvényesek, sőt valójában éppen abban gyökeredznek.

3. Ha kitüntetett helyzetben lennénk, a földi valóságot is először annak igaz perspektívájában látnánk, isteni, spirituális forrásában, s onnan következtetve értenénk meg az abból fakadó fizikai valóságot és nem fordítva.

A világon mindent meg lehet érteni felülről lefelé is, azaz a spirituálistól a fizikai felé haladva. Először megértve a spirituálist és onnan következtetve a fizikaira.

Az „égi” és a „földi” ember agyműködése

(A Rebbe, az apósom mesélte egyszer, hogy az ő apja, a Rebbe RÁSÁB, helytelenített minden olyan dolgot, amely étkezés előtti kézmosás, és a kenyér megszegése közötti időben teszünk. Habár halachikus értelemben, csak a kimondott szó, illetve az említett két aktus között eltelt nagyobb mennyiségű idő számít

megszakításnak,⁹ a Rebbe azonban még a gondolatait sem engedte elterelődni a kézmosás és a kenyér megszegése közt.

Az 5654-55-ös (avagy a polgári időszámítás szerinti 1894-95-ös) esztendő környékén, az orvosi kutatások egy új eret fedeztek fel az agyban, amely a memóriáért és a koncentrációs készségért felel. A Rebbe RÁSÁB öccsét, Menáchem Mendel rabbit¹⁰ is nagyon izgatták ezek az új kutatási eredmények, s miközben a Rebbe kezét mosott, azokat meg is osztotta vele. A Rebbe azonban nem reagált rá. Az étkezés után azonban, egyszer csak megkért mindenkit hogy várjanak, s amikor visszajött, a Mitteler Rebbe egyik haszid filozófiai diskurzusának a kéziratával jött vissza, s megmutatta, hogy annak egy rövidebb 6-7 soros bekezdése éppen az említett eret írja körül. Egész pontosan azt írta, hogy az agyban van egy ér, amelyben több a pára, amelyek ide-oda cikáznak benne, s ez az ér felelős az ember emlékező tehetségéért, s összpontosítási készségéért. Amikor az ér a „*chochmá-biná-agy*” irányába moz-

^[9] Lásd *Sulchán áruch háráv, Orách chájim* 166. bekezdés.

¹⁰ 5627-ben (1867), Ádár hónap 6. napján született. A *Széfér hátoldotban* tűnik fel róla egy rövid életrajti leírás – MáHáRÁS 22. oldal [Glitzenstein kiadás, 48. oldal. Franciaországban halt meg, a második világháború korai éveiben, 1956-ban Izraelben temették el, Cfat városában. Lásd *Széfér hászichot* 5690, 96. oldal 45. lábjegyzet.]

^[11] Az agy különböző részei, annak különböző funkcióihoz kapcsolódnak. Ennek értelmében beszélünk általában véve a „*chochmá* agyról” (bölcsesség), a „*biná* agyról” (megértés) és a „*dáát* agyról” (tudás), amelyekhez az intellektus előbb említett funkciói kapcsolódnak. Lásd *Zohár* 3:262a.;

Tikuné Zohár 70:126a. vége (és lásd ott a komentárokat); *Torá or, Tecáve* 83d. oldal, valamint *Eszter* 122d. oldal; *Széfér háamáámárim* 5704, 163. oldal. Lásd még Náchmánidész a 2Mózes 13:16-hoz.

Úgy tűnhetne, mint ha a „*biná* agy” ebben az esetben csak mellékesen került volna említésre, tekintve hogy a memória feladata a *chochmá* aspektusából ered, ami meghaladja a *bináét* (*Likuté Torá, Énekek éneke* 33a. oldal eleje). Ezek mindegyikében azonban különböző szintek vannak, „külsők” és „belső”; lásd a *Jáir nótivnek* a *Móoré* orhoz írt magyarázatában idézett a forrásokat, *záchor*, és *sichá* kezdő szavakkal.

dul el¹¹, az az illető memóriáját segíti, amikor pedig a „dáát-agy” irányába, az a koncentrációt segíti. Iméntiek már abból a tényből is egyértelműen kiderülnek, hogy amikor valamire emlékezni próbálunk, akkor a fejünket feljebb vonjuk, míg amikor valamire erősen összpontosítunk, a fejünket is lejjebb hajtjuk.

Miután ezt elmondta, valaki azt kérdezte a Rebbe RáSáBtól: „Ez viszont azt jelenti, hogy a Mitteler Rebbe egy nagy professzor volt!” A Rebbe erre azt felelte: „A Mitteler Rebbe azért lehetett tisztában ezzel, mert tudta, hogy a magasztos spirituális dimenziókban, az „égi ember” szintjén ez a működés érvényesül, így lent, a földi emberben is ennek kell érvényre jutnia.”¹²)

A Tórában megjelenő eszméket, tehát még inkább képesek kell hogy legyünk felülről lefelé szemlélni, azaz a spirituális dimenzió szintjén felfogni és onnan eljutni a fizikai dimenzióban adott jelentésükhöz. Ezzel összhangban találjuk a *Tánjá* harmadik részében, az *Igeret hákodesban*,¹³ hogy a messiási korban, a jogi szabályozáshoz is a felső valóságból lefelé haladva fogunk eljutni, a spirituális valóság ismeretében fogjuk megtudni, hogy annak miképpen kell zajlania a fizikai szinten.

Egyelőre alulról felfelé haladunk

A valóságban azonban, egyelőre nem vagyunk olyan kiváltságos helyzetben, hogy

a világ működési rendjét képesek legyünk ezen sorrendben meglátni, így mindent fordított, ellenkező sorrendben közelítünk meg, alulról indulva: a fizikai létezés síkjáról szemlélve a dolgokat, leszünk képesek arra következtetni, hogy azok miként működnek a spirituális szinten.

A Tóra mindig menedék a vétkes számára

4. A mi földi szintünkön, a törvény fizikai, gyakorlati értelmében a menedék városok nem csak azoknak nyújtottak védelmet, akik szándék nélkül öltek, hanem azoknak is, akik szándékosan követtek el gyilkosságot. Annak, aki szándékosan követett el gyilkosságot, először a menedék városba kellett mennie, mialatt a hatóságok az ügyét kivizsgálták az ítélet hozatal előtt,¹⁴ hogy ezáltal védve legyen időközben az áldozat rokonainak haragja elől. Ez a spirituális szinten is így van: a Tóra szavai a szándékos gyilkos – ebben az értelemben a szándékosan vétkező – lényébe is képesek behatolni, és védelmet nyújtani számára.

A menedékhez vezető úti van táblázva

Továbbá! Csak úgy, ahogy fizikain értelemben vett menedék városokba vezető utak jó karban voltak, megfelelő szélességgel rendelkeztek, és jelzésekkel segítették ezen városokba való eljutást, hogy

¹² *Széfér hámaámárim* 5700, 140. oldal [a *Rösimoto*-ban publikált Rebbe naplója szerint javítva, 69. fejezet 5. oldal.]

¹³ *Tánjá*, *Igeret hákodes* 26. fejezet vége [145b. oldal; valamint lásd ott a 117. lábjegyzetet az angol

fordításban. Lásd még *Biuré háZohár*, *Vájislách*.]

¹⁴ *Mákat* 9b. [Lásd *5Mózes* 19:11.; és *Szifré*, *Softim* 187. uo.; Maimonidész, *A gyilkosság és az élet védelmének szabályai* 5:7.]

ezzel is könnyítsék a gyilkosok helyzetét, a menedékhez való eljutásban, hiszen minden útkereszteződésben volt egy iránytábla, amely mutatta, hogy merre kell tovább futni. Az ugyanis, hogy az utak jókarban vannak és eléggé szélesek, még nem elégséges, ha nem tudjuk merre van a menekülési irány. Mindez a spirituális szinten is így működik:

A Tórát könnyen, és széles utakon tehát számos módon közelíthetjük meg, és az Örökkévaló az irányt is megmutatja, hogy miként járjunk azon. Isten a szabad választás lehetőségével ruházott fel minket, ahogy azt az Írás is mondja: „Lásd, eléd tettem ma az életet és a jót, a halált és a rosszat”¹⁵, így tehát iránymutatás nélkül könnyen a rossz útra tévedhetünk, a „halált és a rosszat” választva. Éppen ezért, az Örökkévaló mindig ott áll mellettünk, mintegy kezében az iránymutató táblával: „Menekülj! Menekülj!” Ezzel hívva fel figyelmünket, hogy mindig a jó utat válasszuk, ahogy az Írás is mondja: „Válaszd tehát az életet”¹⁶. Ahogy azt a *Tánjá* is írja: „Ő odaáll a szegény pártjára, hogy megmentse lelke bírától” hogy felül kerekedjen a rossz ösztönén.¹⁷

Minden embernek szabad választása van, hogy a rosszat válassza Isten ments, éppen ezért van szükségünk az Örökkévaló segítségére, hogy figyelmeztessen: „Menedék! Menedék! Az élethez és a jóhoz vezető utat válaszd!” Ha maga, Jochánán ben Zákkáj rabbi is odaáig jutott kétségeiben, hogy azt mondja: „Nem tudom melyik utat válasszam”¹⁸, akkor ezen kétség értelemszerűen másokban sokszorosan ott lapul, különösen azokban, akik olyan korban élnek, amikor rendkívüli sötétség uralkodik. Ezek alapján pedig már érthetővé válik, hogy az Örökkévaló segítségére mindnyájunknak szüksége van, hogy tudjuk merre tartunk, melyik utat válasszuk.

Nekünk is az útkereszteződésbe kell állnunk!

5. Azoknak azonban, akik Isten útmutatását várják, maguknak is ebben a szellemenben kell eljárniuk. Az Örökkévaló mértéke ugyanis a „mértéket mértékért” elv szerint működik¹⁹ más szóval Ő is annak megfelelően viseltetik irányunkban, ahogy mi az Ő irányában.

Ez az egyén szintjén azt jelenti, hogy nekünk is ki kell mennünk azokba az

¹⁵ 5Mózes 30:15.

¹⁶ Uo. 30:19.

¹⁷ [Szukká 52b.] Lásd *Tánjá* 13. fejezet eleje.

¹⁸ [„Nem tudom melyik utat válasszam – ami az Éden-kertbe vezet, vagy ami a Gehinnomba;] *Bráchtot* 28b.

¹⁹ [Szánhedrin 90a.] Lásd *Szotá* 8b-től. [„A mérték, amelyet az ember mér, az éppen rá szabott.” A Báál sém tov ennek megfelelően értelmezte a következő Zsoltár-verset: „Az Örökkévaló a te árnyékod” (*Zsoltárok* 121:5.): az Örökkévaló úgy kapcsolódik hozzánk, mint a saját árnyékunk.

Csak úgy, ahogy az embert árnyáka követi mindenhol, Isten is ilyen módon bánik velünk, valamennyi tettünkre árnyékként reagálva, s ahhoz mérten viseltetve irányunkban. (*Keter sém tov, Kiegészítések* 60. paragrafus). Ugyanezen kontextusban értelmezte a misnai tanítást (*Az atyák bölcs tanításai* 2:1.): „Tartsd állandóan szem előtt, hogy mi van feletted.” Más szóval tudd, hogy Isten mindig úgy viseltetik, irántad, ahogy te Isten iránt. Azt hogy mit kapunk Istentől, a mi viselkedésünk határozza meg. (*Cváát háRIBÁS* 142. fejezet, és lásd *uo.* a lábjegyzeteket.)]

útkereszteződésekbe, ahol olyan zsidók tévelyegnek, akik nem tudják merre haladjanak. Feléjük kell forduljunk, és oda kell kiáltanunk: „Menedék! Menedék! Fordulj a helyes útra, ami a menedékhez vezet, menedékhez a vérbosszú elől, a sántától, „aki a földre szállt le kísértetni, s a mennyekbe száll majd vissza vádolni”²⁰ Ne fordulj balra, mert az a szakadékba és végzetbe vezet! Isten ments!”

Ezen feladat mindnyájunkra nézve kötelező. Mindnyájunknak ott kell állnia az útkereszteződésben, és azt kiáltani: „Menedék! Menedék!” – ezzel jelezve mások számára a helyes utat. Még akkor is, ha ez azzal jár együtt, hogy folyamatosan az útkereszteződésben kell álljunk, olyan helyen, ahonnan az út a rossz irányba is vihet. Azonban ez nem szabad hogy elbizonytalanítson minket, ugyanis éppen ez által teljesítjük azt a küldetést, amellyel megbízottunk.

70 évnyi élet, egyetlen jótettért

A szentéletű Mordechái rabbi idézte a Báál Sém Tov szavait: „A lélek kizárólag annak érdekében száll alá hetven-nyolcvan évre a mi világunkba, hogy egyetlen egyszer egy másik zsidó jólétéért – különösen a spirituális jólétéért – tegyen.”²¹ Kötelességünk tehát folyamatosan az útkereszteződésben állni, hogy akár csak egyszer is a Tóra menedékébe vezető utat mutathassuk meg egy másik zsidónak.

Ha mi irányt mutatunk, Isten is irányt mutat nekünk

6. Ha így teszünk, az Örökkévaló is elénk tárja az életbe és jóba vezető utat.

Amikor élő útjelző táblaként állunk egy kereszteződésben, a „Menedék! Menedék!” szavakat kiáltva, még nem tudhatjuk, hogy az arra haladók felfigylenek-e majd kiáltásunkra. Sőt, még azt se tudhatjuk, hogy egyáltalán eljut-e hozzájuk a hangunk, hogy hallanak-e minket egyáltalán. Még az is megeshet, hogy míg ott állunk, senki sem fog elhaladni mellettünk. Mindez azonban, nem szabad hogy kedvünket szegje, ugyanis teljes lényünkben feladatunkkal kell azonosuljunk, a menedékbe vezető utat, más szóval a *jécer hárá* (az emberben lakozó rossz ösztön), a sátán előli menedékhez vezető utat kell jeleznünk.

Talán ott állva, végül azt érezzük majd, hogy semmit sem értünk el, azonban küldetésünket teljesítve az Örökkévaló is elénk tárja majd a „te pedig válaszd az életet” útját. Ugyan vagyunk többek „Isten szolgálóinál”, és még nem értük el az „Isten szolgálói” szintet, ami azt jelentené, hogy passzív állapotban is Isten szolgálói vagyunk, hiszen még a küldetésünk, feladatunk közepén vagyunk.²² A *jécer hárá* ekkor még mindig a szerves részünk, s a kötelességeinkben való elmélyedés még csak meg sem gyengíti azt, hanem az továbbra is annak eredeti, létteli állapotában

²⁰ *Bává bátrá* 16a.; lásd az *Éjn Jákov* változatát, valamint *uo.* lásd még *Széfér hámaámárim* 5700, 1590. oldal.

²¹ *Hájom jom* Ijár 5., 51. oldal. [Lásd *Keter sém tov,*

Kiegészítések, 130. bekezdés, és *uo.* 137. lábjegyzet; *Igrot kodes* – MáhárJác, 3. kötet 174. oldalon, valamint 281. és 295. oldalaktól.]

²² *Tánjá* 15. fejezet eleje.

munkálkodik bennünk. Sőt! A valóság az, hogy „az idők folyamán még jobban megerősödött bennünk, mivel sokat „alkalmaztuk” azt evésre-ivásra és más világi hívságokra.”²³ A *jécer hárá* befolyása tehát, még azt szülhetné meg bennünk Isten ments, hogy a halált és a rosszat válasszuk, de az Örökkévaló az élet és a jó irányába terel bennünket, ahogy azt az Írás-vers is tanúsítja: „Mert ott áll jobbjánál a szűkölködőnek, hogy megsegítse lelkének bírától.”²⁴

A Báál Sém Tov nem várta meg, hogy felkeressék

7. A Rebbe, az apósom fejtette ki egyszer²⁵ a Báál Sém Tov, s azon korabeli bölcsek közti különbséget, akik kizárólag a *nigle* (a Tóra kifejtett tanításai) tanulmányozására törekedtek. Ezek a bölcsek mindig a helyükön voltak, az emberek pedig jöttek hozzájuk, hogy tanuljanak tőlük. A Báál Sém Tov, és követői ezzel szemben, nem várták hogy mások keressék fel őket, hanem ők maguk járták azokat a városokat, amelyekben más zsidókra lelhetnek.

(Fenti két attitűd közti különbséget tehát a Báál sém tov és a korabeli bölcsek közt fejtegeti az Álter Rebbe és a Mittlerer Rebbe is, amely magyarázat írásos formáját már publikálták is.²⁶)

Nem elég élettelen, mozdulatlan táblának lenni!

Ezen, a Báál Sém Tov és a korabeli böl-

csek közti különbségtételre szolgáló hasonlatot a menedék városok eszmeiségére is alkalmazhatjuk:

A *nigle* (a Tóra kinyilvánított tanai) szerint, egykoron egy oszlop, vagy szikla jelezte a menedékbe vezető utat, amelyen a következő felirat állt: „Menedék! Menedék!” Ezen oszlop bár senkihez sem szólt, azonban ha valaki elhaladt mellette, és elolvasta a rajta álló feliratot – feltételezve, hogy az illető legalább el tudta olvasni – tudta, hogy melyik úton kell tovább haladnia.

Ez hasonló módon nyilvánul meg a spirituális szinten: Van úgy, hogy ott-honunkat elhagyva útkereszteződésnek vesszük az irányt, hogy ott más zsidókkal találkozunk. Ha útmutatást kérnek tőlünk – feltéve, hogy az illető legalább „olvasni” tud – még a menedékhez vezető utat is megmutatjuk.

Már önmagában véve az a tény, hogy ott állunk, hogy irányt mutathassunk másoknak, arról árulkodik, hogy a *möszirut nefes* eszmeisége jár át minket. Mindazon által, ekkor még nem mozdultunk a másikért, hanem mozdulatlanul, élettelenül állunk egy helyben.

Haladnunk is kell, nem csak mozognunk!

(Az óráról szokták ehhez hasonló módon mondani, hogy „folyamatos mozgásban van”, még sem mozdul egyik helyről a másikra”...)

²³ *Tánjá* 13. fejezet.

^[24] *Zsoltárok* 109:31., a *Tánjá* 13. fejezetének az elején idézve.

^[25] Lásd *Széfér hászichot* 5700, 83. oldaltól.

^[26] *Uo.* 84. oldal.

A haszid filozófia ezzel szemben azt tanítja, hogy nem állhatunk élettelenül. Előre kell törnünk, s folyamatosan mozgásban maradjunk.²⁷ Vitalitást, életteliséget és melegséget kell sugározni magunkból, s nem megvárni míg mások fordulnak hozzánk. Tettre késznek és ébernek kell maradjunk, hogy bárhol is fussunk egy másik zsidóba, képesek legyünk neki segíteni bármiben amiben csak kell. Szó szerint elébe kell futni, hogy a menedékhez vezető utat mutassuk nekik.

Ezen feladat volt az, amit a Rebbe, az apósom, kifejezetten a jesiva tanulókra hártott, hogy heteken keresztül utazva, folyton csak azt kiáltás: „Menedék! Menedék! Itt az út, amely az élethez, a jóhoz vezet!” Útjelző táblaként mutatták az irányt, egyfajta élő jelző szerkezetét, s nem mint egy feliratozott kő, amely mindig mozdulatlan. Élő útjelző táblaként kell megmutatniuk mindenkinek az utat, ami a menedékhez vezet.

Az élő utitáblák

8. A Talmudban²⁸ van egy tanítás, amelyet a Maimonidész mint háláchá szabályt is idéz:²⁹ Az embernek mindig úgy kell magára – és a világra – tekintenie, mint ami éppen egyensúlyban van. Minden egyes emberre úgy kell tekinteni, mint aki morális egyensúlyban van, s mint akinek a következő cselekedete fogja elbillenteni a mérleg nyelvét az érdemeknek – vagy az ellenkezőnek – az irányába. Sőt! A világot is ehhez hasonlóan kell szemlélnünk, mint ami éppen egyensúlyban van, minden őt követő, és minden múltbeli nemzedékkel együtt. Ennek értelmében tehát az ő következő cselekedete, az egész világ egyensúlyát fogja eldönteni.

Az a fiatal ember tehát, aki éppen keresztesedéseknek veszi útját,³⁰ hogy ott útmutatást adjon, s a zsidók szívét megnyei Atyjuk felé fordítsa, ezen elvet mindig szem előtt kell tartsa: az egész világ – tehát a múlt és a jövő összes nemzedéke együttesen – tökéletes egyensúlyban

[27] „Adok neked járást ez itt állók közt” (Zchárjá 3:7.). Ezen vers az angyalokat veti össze az emberekkel. Az angyalokat „állóknak” nevezi (Jesájá 6:2.), míg az embereket „járónak” – ami egy egy folytonosan mozgásban, fejlődésben lévő entitást testesít meg. Az angyalok ezzel szemben alapvetően egy helyben állnak, s mindig ugyanabban a minőségben, szinten maradnak. Az embernek ezzel szemben az a lehetőség adatott meg, hogy fejlődjön, s hogy akár drámai módon is képes legyen magán javítani, mindig feljebb és feljebb emelkedve. Ezen képesség egyben kötelességünk is. Lásd *Chochmát ánoch* a *Zchárjá* 3:7-hez, *Torá or*, *Vájesev* 30a. oldaltól; *Likuté Torá*, *Böchukotáj* 45a. oldal, valamint *Széfér hálikutim – Cemách cedek*, *máláchim* kezdő szóval, 468. oldaltól. Lásd még *Tánjá*, *A hit és az egység kapuja*, *Bevezetés*.

Ezen elv kifejtéséért lásd *Likuté szichot – Bámidbár*, *Másze* 241. és 248. oldalaktól.

²⁸ *Kidusin* 40b.

²⁹ *A megterés szabályai* 3:4.

³⁰ A *Merkoz Löinjáné Chinuch* (Központi Szervezet a Lubavicsi Zsidó Oktatásért) városról városra küldte a diákokat, hogy azok általában véve, és részleteiben is megismerkedjenek az jiddiskájt eltérő helyi körülményeivel, hogy bátorítást adjanak a zsidó közösség tagjainak, fiatalnak és időseknek egyaránt, s hogy különböző kiadványokat terjesszenek. Gyakran különleges küldetést teljesítettek, a jiddiskájt és a megfelelő zsidó oktatás erősítése végett. [Ezt a gyakorlatot a Rebbe RáJáC vezette be, nem sokkal az Egyesült Államokba érkezését (1940) követően.]

van, így bármit is cselekedjék, amely egy másik zsidóban megmozdít valamit, már át is billentette a mérleg nyelvét pozitív irányba. Ezen elv önmagunkban való tudatosítása mellett, már nem lehetséges, hogy csupán élettelen és mozduatlan jelző táblákként éljünk. Ekkor minket is az élet jár át: vidáman és vitalitással telve azon lehetőségőtől, hogy egy másik zsidóra esetleg pozitív hatást gyakorolhatunk, s hogy ez által az egész világra nézve mozdítottuk el a mérleg nyelvét az érdemek irányában.

Ezen „élő útjelző táblák” mindenhová eljutnak majd, s amikor egy másik zsidóval találkoznak, neki is el fogják tudni magyarázni, hogy jelen állapotától függetlenül, teljes egyensúlyban van. Hogy bármennyi vétket is követett el, azokat képes megbánni, s akár egyetlen tettel, egyetlen órával, vagy akár csak egyetlen pillanat alatt, állapotának mérlegét a jó irányba képes fordítani.³¹ Másfelől azt is el kell magyarázni neki, hogy ugyanígy, akár „csak egyetlen tettel is képes a mérleg nyelvét a másik irányba fordítani. Isten ments! A szabad választás lehetőségével felruhézva ugyanis még az is megeshet, hogy az illető a rosszat választja Isten ments. Neki tehát különös aggódással kell megcselekdnie azt, ami az élethez, a jóhoz vezet, s a jesiva diák

lesz az, aki a „válaszd az élethez” vezető utat ki fogja jelölni számára.

Aki keres... mindenképp talál

9. Vannak, akik azt gondolják, hogy a megannyi utazás alatt, semmilyen eredményt sem értek el, semmit sem képesek felmutatni. Az igazság azonban az, hogy legyen akár igazuk vagy akár nem, az valójában irreleváns.

A *cháméc* eltávolításának kötelezettségét tekintve, a törvény azt írja elő, hogy míg a *chámécot* keressük, azt mindenhol kutatnunk kell.³² És ha ennek ellenére sem találtunk végül *chámécot*, az előtte rá mondott áldást még sem mondtuk feleslegesen, ellenkezőleg, teljesítettük az arra vonatkozó kötelességünket. A parancsolatot ekkor is helyesen teljesítettük, függetlenül attól, hogy látszólag talán semmi kézzel foghatót sem produkáltunk.³³

Persze dicsekedni sincs okunk: egész éjszaka fenn voltunk, anélkül hogy Tórárt tanultunk-, vagy aludtunk volna, az egész házat teljesen felforgattuk, s mégsem találtunk semmit. Az egész aktus tehát olybá tűnhetne, mint ami csak egy nagy idő pazarlás lett volna. Mindazonáltal, a ránk háruló feladatot még így is teljesítettük.

Ugyanezek vonatkoznak a *chamec*

[31] A *tsuvának* (megbánás, Istenhez való visszatérés) azonnali hatása van: „*báálé tsuvá* (bűnbánók) érdemesekké válnak általa; ugyanis akár egy pillanat leforgása alatt képesek közel kerülni az Örökkévalóhoz...!” *Zohár* 1:129a-b. *Psziktá rábáti*, *Suvá Jiszráél*, 45:9. Lásd *Likuté szichot – Smot*, *Bo* 41. oldal, valamint „*The Dynamics of Tsuvah*”,

Deep Calling Unto Deep 60. oldalon elszórva és 114-115. oldal.

[32] *Sulchán áruch*, *Orách chájim* 431. és 433. fejezetek.

[33] [*Uo.* 432:2, a *RöMÁ* glosszája; valamint lásd] *Sulchán áruch hárv* *uo.* 432:11.

spirituális keresésére. Előfordulhat, hogy megannyi helyre utazva, egy idő után azt érezzük, hogy semmit eredményt sem értünk el: időnket egy kihalt helyen töltöttük, valahol az út közepén, egy olyan kereszteződésben, ahonnan „balra” is fordulhatnánk Isten ments, s ráadásul még semmi kézzel fogható eredményt sem produkáltunk. Ezek alapján világos, hogy ilyenkor nincs mire dicsekedni. Mindazon által, még ekkor is megtettük, amit meg kellett tenni, és mint ismert, „A jó cselekedet legszebb jutalma, hogy másik jó cselekedet következik utána”³⁴, más szóval kapcsolódás, kötődés Istennel.³⁵

Egyetlen erőfeszítés sem hiábavaló

10. Sőt: még az is megeshet, hogy nem csak az illető fogja úgy érezni, hogy hiába fáradt, semmi eredményt sem ért el, de vissztérve még barátai is kritikával és gúnnal fogják illetni. Mindezek ellenére, ahogy azt már korábban mondtuk, a

lényeg az hogy próbálkozott, és a valóság az, hogy biztosan el is ért valamit, még ha neki magának erről nincs is tudomása. Tevékenysége egyértelmű és világos eredményt vont maga után, ahogy azt a Rebbe, az apósom is gyakran mondta az ő apja nevében: „A tapasztalat azt mutatja, hogy egyetlen erőfeszítés sem hiábavaló.”³⁶

A spirituális eredményeken túl, valós eredmények is történnek

11. Van azonban valami, amit bizonyosan elértünk:

Amikor a micva küldetésének az útján megyünk,³⁷ vagy akár futunk, a kövek és a föld amin lépkedünk már tisztábbak mint voltak, és általában véve az egész atmoszféra is.³⁸

Persze ez nyilván nem egy olyan tisztulás, amit szemünkkel is képesek vagyunk látni, s még csak nem is olyan, mint amit egy *slíáchnak* érdemes leírnia a jelentésében, hiszen küldetésében va-

³⁴ *Az atyák bölcs tanításai* 4:2.

^[35] „A micva szó a *cávtára* utal – ami kapcsolódást jelent (lásd *Széfér cháredim*, *Tsuva*, 7. fejezet; *Or háchájim* a 4Mózes 27:23.hoz; *Likuté Torá*, *Böchukotáj* 45c. oldal). Egy micva megcselekvésével az Örökkévaló eszenciájához kapcsolódunk, ahhoz aki „parancsba adta a parancsolatokat”. Ezek alapján pedig érthetővé válik a „micva jutalma maga a micva” elve is: az *Éjn szof* fényének az esszenciájához, tehát a micvák elrendelőjéhez való kapcsolódás, az maga a jutalom.” *Hájomjom*, Chesván 8., 102. oldal, valamint lásd még ott a folytatást. Ezen elv részletesebb kifejtéséért lásd *Likuté szichot* 7. kötet 30. oldaltól.

³⁶ *Hájom jom* Tisré 12., 95. oldal.

^[37] A micva megcselekvésének az irányába haladhatunk sétálva, és futva is. A helyes megközelítés

az, ha futva haladunk felé, ahogy mondják: „Az ember mindig fusson a micva elébe” (*Brácho*t 6b.; az Álfászi és a ROS változata (valamint lásd ott a *Máádené jom tov* glosszáit); lásd még *Az atyák bölcs tanításai* 4:2.); amennyiben így teszünk, azal a micvák megcselekvésére való törekvésünket és tetre készségünket fejezzük ki – más szóval a személyes elismerésünket, értékelésünket – az Isten szolgálat iránt.

^[38] Izrael azért szórattott szét a népek között, hogy a prozeliták is csatlakozhassanak hozzá (*Pszáchim* 87b.). A szó szerinti jelentés mellett, ez a szentség világban szétszórattott szikráira is utal. Amikor a fizikai valóságot és annak tárgyait a Tóra és a parancsolatok megőrzésének érdekében használjuk, azokat a szentségbe emeljük (*Likuté Torá*, *Váetchánán* 9d. oldal). Ennek értelmében tanította a

lami kézzel foghatót szeretne felmutatni, azt hogy más zsidókat vitt közelebb menyeyi atyjukhoz. A valóság azonban az, hogy még ezt a célt is teljesíteni tudta. Talán éppen vele egy időben amikor terepen van hogy küldetését teljesítse, egy másik zsidó a lakásában ül, s az ablakon kikémlelve látja, hogy egy szakállas fiatalember halad el előtte, aki apjára, vagy a nagyapjára emlékezteti. Ekkor talán saját apja vagy nagyapja is eszébe jut, amikor azt mondta neki: „Amikor reggel felkelsz, mondd el a *mode anit*...és amikor pedig este lefekszel, a *Smá iszráelt* mondd el...”

S amikor ezen emléket idézi fel magában, ő maga is óhatatlanul el fogja ismételni – gondolatban, vagy akár szavakban – a *Smá jiszráelnek* vagy a *mode aninak* a szavait, amik majd megmozdítanak benne valamit.

Ehhez hasonló az, amikor egy gyermek tér haza, s meséli el szüleinek, hogy aznap találkozott egy szakállas emberrel, aki a *Talks and tales*³⁹ egy példányát akarta neki adna, amit ő viszont visszatútasított. Amikor az anya vagy az apa fogja ezt meghallani, talán saját szülei is eszükbe jut majd ekkor, és ki tudja, talán egy óvatlan pillanatban... ez bennük is megmozdít valamit.

A jelenlét önmagában eredmény

12. Persze, az, hogy a fiatalember csálódott küldetése kézzel fogható eredmé-

nyeinek hiányában, nagyon is helyénvaló. Ha kellően érdemes lett volna arra, talán azt is megélhette volna hogy erőfeszítései valós, kézzel fogható eredményekben tükröződjének, és ne csak a transzcendens szinten. Azonban még ennek dacára sem mondhatjuk, hogy semmit se ért volna el. Önmagában véve az a tény, hogy egyszer csak egy szakállas fiatalember tűnt fel, hogy a jiddiskájthoz nyújtson inspirációt más zsidóknak, bizonyosan elért valamit, mégha csak transzcendens formában is.

A haszid, aki csak megmutatta magát

13. Egyszer, az egyik egy jesiva tanulóknak mesélte el nekem, hogy egy konzervatív rabbi, aki egy iskolának is volt egyben a tanára, vagy igazgatója, egy fárbrengent látogatott meg. Bár nem lett belőle haszid, de nagyon élvezte az összeövetelt, és érdekelte a haszidizmus és a haszid közösség. Amikor történeteken keresztül igyekezett tanulói érdeklődését felkelteni, ezen élményét is belefoglalta, s elmesélte nekik, hogy vannak zsidók, akiket haszidoknak hívnak, majd elmesélte pár szokásukat. Azt, hogy miként tanulnak a reggeli ima előtt, a hosszú, elmélyült imáikat, s hogy ez ima után miként folytatják a tanulást, valamint azt, hogy csak ezek után fogyasztják el első reggeli dzsúszukat...

A tanulók feszülten hallgatták a be-

Báál Sém Tov, hogy amikor Izrael szétszóratott a világban, egészen a messiás szigetekig, egyik helyről a másikra vándoroltak, néha országutakat, máskor apró ösvényeket átszelve, hogy megtisztítsák ezeket a helyeket. (*Keter sém tov, Kiegészítések*,

137. bekezdés; *Máámáré Ádmor házáken – Hákecárim* 256. oldal). Lásd még *Hájom jom* 1Ádár 15., 28. oldal.

[39] Gyermeknek szóló havi magazin, a *Merkoz Löinjáné Chinuch* kiadásában.

számolót, majd kérdéseket intéztek felé. Hogy ez régen történt-e, és hogy Európában éltek-e ezek az emberek. A rabbi ezt követően elmondta nekik, ezek az emberek mind a mai napig léteznek, ráadásul nem valami távoli helyen, hanem itt, az Egyesült Államokban. A gyerekek nem akarták elhinni, hogy még manapság, Amerikában is élnek ilyen emberek.

A rabbi azonban mindenképp szeretett volna hitelt kölcsönözni szavainak. Ekkor hirtelen egy ismerőse jutott eszébe, aki maga is haszid (az az illető, aki ezt a történetet megosztotta velem), s elhatározta hogy őt fogja felkeresni. Miután találkoztak, a rabbi elmesélte neki dilemmáját, majd arra kérte a haszidot, hogy egyszer kísére el az iskolába: „Semmit se kell tenned. Csak gyere el, és mutasd meg magad!” – mondta.

A haszid végül beleegyezett. Amikor eljött az iskolába, a rabbi a következő szavakkal mutatta be az osztálynak: „Emlékeztek, amikor a haszidokról beszéltem nektek, és nem hittetek nekem? Nos, ez a fiatalember egy közülük!”

A gyerekek tágra nyílt szemekkel ámultak rajta, szemügyre vették hosszú szakállát, s egyéb jellegzetes külső jegyeit. Amikor bemutatkozott nekik, s elmondta hogy ő is egy haszid, mindenféle kérdést kezdtek feltenni a haszidokról és a szokásaikról. Iskola után a gyerekek izgatottan mentek haza, s otthon mesélni kezdtek iskolai élményeikről, s elkezdték mindenféle kérdéssel ostromolni a szüleiket stb. stb.

*(5712–1952. Mátot-Másze szombat
hetiszakaszának a szichájából)*

Kiadványunk próbakiadás.
Amennyiben megjegyzésük, javaslatuk van,
az alábbi elérhetőségeken várjuk azokat:
Telefon: +36 1 268 0183
E-mail: szichot@zsido.com